

FATTIGDOM 24. september 2012

DEBATINDLÆG

Skrevet af

Jonas Schytz Juul

Analysechef

Debat: Fattigdomsdebatten er mudret

Fattigdom i Danmark har været til diskussion igennem de seneste år - debatten når dog sit klimaks, når det handler om enkeltpersoners liv og livsførelse - mens kun enkelte aktører har forsøgt at bidrage til debatten med egentlige analyser af fattigdom, har det ikke skortet på udfald, meninger og vurderinger i debatten, når det har handlet om Carina, Sofie, Robert, og hvem der ellers har været til offentlig diskussion.

Kontakt

Analysechef

Jonas Schytz Juul

📞 33 55 77 10

Fattigdom i Danmark har været diskuteret med vekslende intensitet igennem de seneste år. Spændet i debatten har været stort: Lige fra om der overhovedet findes fattige i Danmark til en opgørelse af, at knap 700.000 personer i Danmark lever i risiko for fattigdom ud fra EU's definition.

Debatten når dog sit klimaks i intensitet, når det handler om enkeltpersoners liv og livsførelse. Mens kun enkelte aktører har forsøgt at bidrage til debatten med egentlige analyser af fattigdom herhjemme, har det ikke skortet på udfald, meninger og vurderinger i debatten, når det har handlet om Carina, Sofie, Robert, og hvem der ellers har været til offentlig diskussion. Er Carina fattig? Er Sofie? Og hvad er det egentlig med ham Robert? Holdningerne til disse spørgsmål har været utallige.

” *Det er mere end velkomment, at der nu er nedsat et ekspertudvalg, der skal se på, hvad fattigdom er i Danmark. Forhåbentlig vil udspillet nuancere debatten og være med til at sikre, at vi kommer ud over en konstant diskussion af, hvem der er fattige til at diskutere, hvad man kan gøre for at nedbringe fattigdommen.*

Gennemgående for debatten er dog, at der har været meget store forskelle i, hvad der opfattes som fattigdom. Vi er meget langt fra konsensus om, hvad det vil sige at være fattig i Danmark.

Alene af den grund hilses det mere end velkomment, at der nu er nedsat et ekspertudvalg, der skal se på, hvad fattigdom er i et vestligt land som Danmark. Et ekspertudvalg, der skal komme med deres anbefalinger allerede til marts næste år.

Mange vil spørge, hvad man overhovedet vil bruge en sådan grænse til. Og en officiel fattigdomsgrænse skal da heller ikke opfattes som en unuanceret operativ grænse, hvor der udelukkende skal fokuseres på familier under fattigdomsgrænsen, mens dem lige over grænsen skal lades i stikken. Eller at ingen må leve under fattigdomsgrænsen, når vi får sådan en. De enkelte sagsbehandlere har kompetencen til at vurdere, hvem der har behov for en aktiv social indsats for at komme ud af fattigdommen. Derimod vil en målbar officiel fattigdomsgrænse bidrage på mindst tre områder:

- For det første som en målestok for, om indsatsen mod fattigdom går den rigtige vej, eller, som det har været tilfældet i de senere år, den forkerte vej med en konstant stigning i fattigdommen.
- For det andet som et pejlemærke for sagsbehandleren i kommunerne til, om den enkelte familie ligger tæt på fattigdomsgrænsen, som er et udtryk for, at familien lever under en fastlagt minimumsstandard. Herefter kan indsatsen for den enkelte familie fastlægges afhængigt af hvilke konkrete problemer, der er for den fattigdomsramte familie.
- For det tredje vil en klar definition af fattigdom gøre det muligt at analysere årsager og konsekvenser af fattigdom. Dermed bliver det også lettere med en målrettet indsats til at forebygge fattigdom, når man kan analysere, hvem der er fattige, og hvad der har bragt dem i fattigdom.

Målet med en officiel fattigdomsgrænse er altså ikke at hæve det generelle ydelsesniveau. De målrettede nedsatte ydelser som starthjælp, 450-timersreglen og kontanthjælpsloftet er heldigvis afskaffet, så der er et alment gældende kontanthjælpsniveau. Fokus bør i højere grad vendes til en målretning af den aktive sociale indsats for de familier, som stadig lever i fattigdom. Her skal man først og fremmest sørge for, at børn, der vokser op i fattigdom, ikke bliver sat langt bagud i forhold til klassekammeraterne og derfor selv risikerer at havne i fattigdom i deres voksne liv.

På trods af, at der ikke er en officiel fattigdomsgrænse i Danmark, har vi i AE gennem en årrække brugt OECD's definition af fattigdom, hvor familier med under halvdelen af medianindkomsten er fattige.

Det er der flere årsager til. For det første er det en anerkendt international definition af fattigdom, som både OECD og EU benytter. Derudover har både vismændene og Danmarks Statistik herhjemme lavet analyser, hvor denne grænse har været i fokus. For det andet findes der ikke en officiel fattigdomsgrænse i Danmark, som man alternativt kan tage udgangspunkt i.

Alternativet til OECD's grænse er altså selv at opfinde en fattigdomsgrænse – som givetvis også ville blive udsat for kritik fra flere sider – eller slet ikke lave analyser på området. Og for det tredje, så selvom OECD's grænse ikke er en perfekt grænse, så indikerer en stigning i gruppen af fattige med denne definition under alle omstændigheder, at der er en stigende gruppe af mennesker, som sakker bagud indkomstmæssigt i forhold til resten af befolkningen. Om man benævner denne gruppe "personer med relativ lav indkomst", "risiko-for-fattigdom" eller "fattigdom" rokker ikke ved, at det er en gruppe af mennesker, som ligger langt under det almindelige gældende indkomstniveau.

Hvad viser analyserne af fattigdom med denne grænse så? Desværre viser det, at antallet af fattige i Danmark er steget, og der nu er over 240.000 fattige, når studerende ikke medregnes. Det er en stigning

på 90.000 personer siden 2002. Og endnu mere bekymrende så er antallet af personer, der hænger fast i fattigdom, også kraftigt stigende.

Ser man fx på de børn, der lever i familier, som i mindst tre år i træk har levet i fattigdom, så er denne gruppe af meget marginaliserede børn steget fra ca. 9.000 til ca. 16.000 i løbet af det seneste årti. Det er en stigning på næsten 85 pct. Uanset om man accepterer OECD's bud på en fattigdomsgrænse eller ej, så kommer man ikke uden om, at der har været en voksende gruppe, som sakker bagud i forhold til resten af samfundet. Og specielt er det bekymrende, at gruppen af børn, som har levet i langvarig fattigdom, er steget så voldsomt, som det er tilfældet.

Udspillet fra ekspertudvalget vil sandsynligvis få en blandet modtagelse fra forskellige sider af det politiske spektrum. Men forhåbentlig vil udspillet nuancere debatten og være med til at sikre, at vi kommer ud over en konstant diskussion af, hvem der er fattige til at diskutere, hvad man kan gøre for at nedbringe fattigdommen.

Politiko-analyse bragt i Berlingske d. 24. september 2012